

Nordul lui Ilea

Diverse scopuri. Diverse fericiri.

Am căutat un adăpost. De trei luni. Că și ceilalți fac la fel. Acuma îs proaspătă. Ilona Suczs. C-așa îmi zice după buletin. Fiecare avem o soartă. Și Ilona are. Da-s neplăcute amintirile. E și un frate bolnav. Și o mamă. Și banii adunați care s-au scurs către doctori. Și-un cămin de nefamiliști. Zece ani la un cămin de nefamiliști. Am supraviețuit. Am grijit de frate-meu. Am grijit de mama. Inexplicabil. Apoi m-am apucat să caut bătrâni. Îi luam în grijă. Mureau. Căutam alții. Dacă nu găseam, nu mai puteam plăti chiria. Tocmai eu. Tocmai Ilona Suczs care a făcut școala de cofetar universal la Târgu-Mureș. Care a lucrat zece luni la cofetăria din oraș. Până a venit SANEPIDU s-o închidă. Tocmai Ilona Suczs care s-a transferat la domnul Balog, la tovarășul Balog, la laboratorul lui unic unde a tras douăzeci de ani în calitate de cofetar universal. Tocmai eu. Tocmai Ilona Suczs care lucra natural. Fără melasă. Fără zaharine. Cu rețete vechi. Cu frișca-frișcă.

Făceam naveta.

Altă viață.

Tocmai eu. Tocmai Ilona Suczs. Nu prea ieșeam din casă. Doar fugitiv. Munceam mult. Schimbam două autobuze. Veneam pe jos. Pe sub podul de la gară. Era greu. Serviciu obositor. Salariu era salariu. Totuși nu era rău. Totuși era mai bine. Concediu era concediu. La Poiana Brașov în '88. După muncă și răsplată. La Marea Noastră cea Neagră în '78. La Peștera Urșilor în '85. A fost greu dar mi-am trăit clipa.

Tocmai eu. Tocmai Ilona Suczs cea care și-a trăit clipa. Cea care a avut așa... o liniște sufletească. Îmi plăcea munca și beneficiam. Cofetar universal cu școala în limba maghiară la Târgu-Mureș. A fost minunat.

Așa a zis tata. "Ilona eu îs unguur. Tu faci școala în ungurește." Nu copilul comanda. Așa că tata a comandat și Ilona Suczs a executat.

Fabri Jenő, nevastă-sa Iuliana, doamna Cepregi. Dascăli. Fabri Jenő era bătrân și sever. Am învățat foarte bine. Eram prima la alergare. M-am specializat în aruncarea greutăților. Mă antrenam cinci ore pe zi.

Tocmai eu. Tocmai Ilona Suczs a învățat disciplina. Eram încurajată de către dascăli. "Ilona să faci și înutul." "La bazin".

Încă de mică am simțit că voi fi sprijinul familiei Suczs. Deși aveam doi frați mai mari. Pe undeva nu toți suntem la fel. Unii mai lucizi. Așa. Am simțit că trebuie să mă întorc de la Târgu-Mureș în orașul meu. Niciodată nu m-am gândit la căsătorie. Așa ceva nu. Pentru Ilona Suczs n-a existat decât viața liberă. N-avea rost. Dacă nu te atrage ceva, mai bine nu te încurci.

Ei și a venit Revoluția. Munceam la patiseriea Stibina. Acolo unde a fost Gospodina. Douăsprezece sortimente de foietaje. Trimiteam marfă până la Cavnic. Începeam munca la cinci de dimineață și trăgeam până la zece seara. Simțeam o dragoste. Simțeam o liniște sufletească. Știam că tot ce se muncea la patiserie era în folosul orașului meu.

Tocmai eu. Tocmai Ilona Suczs știa că muncește pentru fiecare femeie din oraș. Nu era o povară. Ilona Suczs era cofetar-patiser. Fetele mergeau acasă. Torturi la comandă. Savarine cu drojdie, făină. Savarine crescute. Pufoase. Totul natural. Se fierbeau ouăle. Laptele. Fără prafurile de acum. Savarinele erau preferatele mamei.

La revoluție nu m-am bucurat. Tocmai eu. Tocmai Ilona Suczs avea în ziua aia colaci și cozonaci în cuptorul patiseriei Stibina. Tăvi de colaci și tăvi de cozonaci.

Toate fetele au fugit în oraș. "Ilona-neni, mergem că e revoluție." "Ilona-neni, mergem să-l dăm jos pe Ceaușescu." "Ilona-neni, am

venit de la revoluție, că poate vine armata și trage în oameni."

Tocmai eu. Tocmai Ilona Suczs i-a spus lui Vincz: "Tovarășe, bagă fetele în beciul de la patiserie că e revoluție".

Și tăvile cu colaci au rămas. Și colacii dospiau. Și cozonacii erau în cuptor.

Tocmai eu. Tocmai Ilona Suczs a rămas la datorie. Că după ziua de revoluție femeile din oraș aveau nevoie de produsele alea. Că după ziua de revoluție erau sărbătorile de iarnă.

În ziua aceea Vincz a zis: "Ilona-neni poate că e otrăvită apa, că umblă zvonul."

Tocmai eu. Tocmai Ilona Suczs a dus o ladă de apă minerală acasă. La blocul de pe Aleea Minerilor. Că-n ziua aia cu revoluția poate era nevoie.

Apoi au apărut baruri. Garaje în care se făceau pufuleți. Toate s-au stricat în oraș.

Grecu care era șeful peste patiserie și care-i de-acuma mort ne-a adunat într-o sedință. "Au scăzut comenzile, oare sunteți invalizi că nu vă puteți căuta altceva de lucru. Oare sunteți invalizi că nu puteți merge altundeva."

Tocmai eu. Tocmai Ilona Suczs s-a simțit jignită de către șeful Grecu. După douăzeci de ani de muncă.

"Nu m-am gândit că tu o să pleci cu tot cu cartea de muncă. Niciodată nu m-am gândit. Da ai să te întorci", așa i-a spus Grecu, Ilonei Suczs.

Am plecat la o brutărie din oraș. Salariul era dublu. Furam de la brutar mișcările cu care băga pâinea în cuptor. Șapte luni. Atâta a ținut brutăria. Și a venit falimentul.

În comuna Bârsana am pornit o brutărie la Petrea.

"Ilona de ce e defect malaxorul. Ilona de ce nu crește pâinea." Da treaba a mers. Bani veneau.

Tocmai eu. Tocmai Ilona Suczs, nu se mai putea întoarce la patiseriea Stibina. Grecu-șefu asta își dorea. Grecu-șefu de abia aștepta.

În comuna Boinești am deschis altă brutărie. Din cofetar universal am ajuns brutar-șef. Făceam cornulețe pentru școlile unde era directoare femeia aia din Boinești. Proprietara aia de brutărie care pleca prin Israel și mă lăsa singură cu fetele alea care munceau la cornulețe.

Mi-a dat și-o casă.

Și brutăria aia s-a prăbușit. A venit și pe-acolo falimentul.

M-am angajat la un italian. Îmi pare rău. Am muncit. Conducea el brutăria aia. Conducea și doamna Tamara brutăria aia.

Rău. Auzeam strigăte. Nimic nu era statoric. Era stres. "De ce ai făcut aia, de ce ai făcut asta, Ilona", zicea italianu care mă respingea.

Doamna Tamara mă aprecia.

Aveam unsprezece luni de muncă. Meritam un șomaj. Șomaj nu mi-a dat italianu ăla.

Tocmai eu. Tocmai Ilona Suczs nu era sprijinită de către nimeni. Fratele era în comă de trei luni. Accidentul ăla de la podgoria Miniș.

Doctorii ăia lucrau cu creierul. Fratele a rămas cam nelucid. Era așa cam mai la stânga decât la dreapta.

Mama murise de cancerul ăla la cap. În anul 2006. "Îți promit mamă că-l voi îngriji pe fratele cel bolnav", așa a zis Ilona Suczs.

Tocmai eu.

Am mers la muncă la o croitorie, în construcții. Pe nicăieri nu-mi funcționa cartea de muncă. Munceam la pendulă.

Tocmai Ilona Suczs care era cofetar universal.

Douăzeci și șase de ani și patru luni munciți. Fără pensie.

Tocmai eu.

Din iunie și până-n noiembrie am dormit lângă o apă. Simțeam pământul.

Tocmai eu. Tocmai Ilona Suczs simțeam că-s băgată în pământ.

Tocmai eu. Tocmai Ilona Suczs am simțit și o mare putere, am luptat.

Dormeam. Mi s-a rupt patul. Fratele era la spital. În cincisprezece noiembrie, în acel an, am primit o bucătărie.

Unu din oraș mi-a zis: "Ilona nu-ți pot pune ușă la bucătăria asta pentru că n-ai poloboc."

Tocmai eu. Tocmai Ilona Suczs, am pus ușa de la bucătărie fără nicio unealtă.

L-am adus pe fratele Feri. I-am spus fratelui Feri: "Îmi pare rău, dar pe grătarul ăsta acoperit cu pături poți dormi. Că altceva nu avem."

"Nu-i bai, Ilona. Zicea fratele Feri."

Tocmai eu. Tocmai Ilona Suczs cofetar universal, cu școala de specialitate la Târgu-Mureș, care am avut sub comandă patiseriea Stibina din oraș, care am ajutat fiecare femeie de aici cu cozonaci, colaci și savarine, munceam la câmp, la vaci, la cucuruz, pentru mâncare și o sticlă de Fanta care-i plăcea fratelui Feri.

Tocmai eu care ziceam: "Feri, amintirile rele mai bine le ștergi sau le scrii pe o hârtie și le lași în plata Domnului."

Tocmai Ilona Suczs simte că era fain când trăia mama. Tocmai eu simt că mama era o scumpă prietenă. Accepta orice ziceam eu. "Ilona tu ai o educație bună și eu sunt mama ta."

Era o zână pentru mine.

Tocmai eu ziceam: "Ești o zână pentru mine, mamă, și te voi îngriji și îți voi arăta bucuria și fericirea pe care le meriți."

"Io-s fetița ta, Ilona", spunea mama.

Tocmai eu. Tocmai Ilona Suczs în '78 era la Marea Noastră cea Neagră. Era minunat. Acolo mi-am trăit clipa. Acolo am știut că după muncă a venit și răsplata.

Tata era polițai. "Ilona, eu sunt polițai de vamă", îmi zicea răstit.

Orașul acesta îmi e foarte drag. Simt că-i al meu. Simt că am muncit pentru el. Simt oamenii. Mi-a plăcut să lucrez pentru el.

Sincer, trebuie să accepți tot ce ți se întâmplă.

Simt că am nevoie de o vacanță. Aici unde stau de trei luni și am grijă de gospodăria domnului primar e foarte bine. Om rar acest domn care a făcut un gest așa de frumos.

Fericirea e în felul ei, da de mai multe soiuri. Eu dacă am un scop îs fericită. Am avut diverse scopuri și diverse fericiri.

Tocmai eu. Tocmai Ilona Suczs.

ILEA de Bărgău și Ieud

**Tocmai eu.
Tocmai Ilona
Suczs cea care
și-a trăit clipa.
Cea care a
avut așa... o
liniște
sufletească.
Îmi plăcea
munca și
beneficiam.
Cofetar
universal cu
școala în
limba
maghiară la
Târgu-Mureș.
A fost
minunat.**

Mircea Bârsilă

Poezia Magdei Cârnelci

Volumul de debut al Magdei Cârnelci intitulat *Hipermatéria* (Editura Cartea Românească, 1980, semnat cu pseudonimul Magdalena Ghica) este reprezentativ în multe privințe pentru poezia optzecistă (din anii aceia!) orientată spre percepția fotografică a „concretului mântuitor”, în varietatea sa caleidoscopică.

Din punctul de vedere al lui Mircea A. Diaconu (*Poezia postmodernă*, Editura Aula, Brașov, f.a. p.132), *Hipermatéria* „este un moment de referință, mai ales tipologic vorbind, pentru opțiunile de adâncime ale optzecismului, document al teluricii și, în același timp, dovadă a refuzului oricărei calofilii/(...)/De asemenea, au devenit emblematice pentru o întreagă generație cuvintele „Să privim realitatea în față”, cu care Magda Cârnelci își denumea unul dintre poemele cărții de debut”.

O notă particulară a poeziei din acest volum constă în tendința propulsării derizoriului, prin continua șarjare, pe orbita esteticii urâtului, a grotescului, fapt ce l-a îndrăgostit pe Mircea A. Diaconu să asemuiască anumite viziuni ale Magdalenei Ghica cu „capriciile” lui Goya. Discursul poetic se revărsă fără inhibiții, alimentat în permanență de sarcasm și de o hiperluciditate susținută de un soi de disperare ce dobândește accente vizionare, „coșmarești”.

Adesea, obiectivitatea, adâncindu-se, ilustrează o atitudine dură, contestatară, chiar necruțătoare, de sorginte baudelaireană: <<Te cunosc, femeie,/știu bine mizeriile trupului tău de nimic/„imperiu de aur” cumpărat pe doi bani./pământ bătut de atâtea picioare și spălat/de atâtea valuri de sânge/De parcă ai fi vreo istorie/ori vreo patrie a tuturor./Tu ești asemeni vechii iluzii, oglinda./semn obscen și simbolic pe toate obiectele./reclamă pentru cosmetice și/pentru imaginea cosmosului,/trupul gol și fragil în peșteri, în vecele publice,/în sistemele de idei pure și reci,/un obiect de lux strălucitor și umil/expus în vitrinele universale/ca o biblie a tuturor./desfrânat memento mori /cu dragoste/.../Un lujer gros de porumb poate crește oricând/în orice pustiu din coapsele tale fierbinți și puternice/care pot salva lumea/uterul tău/e un loc prea bun pentru întreg universul/ Ce-ai zice atunci de-un „om nou”?>> („Femeie”). În lumea ce face obiectul poeziei din *Hipermatéria*, o lume goliță de concepte și a cărei ireversibilă maladie este înstrăinarea, cuvintele *amor*, *eternitate* și *moarte* au murit demult: << Dați-mi conceptele înapoi/(a murit cuvântul „amor”, a murit cuvântul/„eternitate” mâine poimâne moare și vechea/noțiune de „moarte”)/conceptele roze și conceptele brune,/ conceptele bucălate și vii,/prunci eterni/care demult au crescut, au îmbătrânit, au făcut zeci/de copii>> („Conceptele”).

Spre deosebire de primul volum, un volum eterogen, *O tăcere asurzitoare* (Editura Eminescu, 1985, semnată cu pseudonimul Magdalena Ghica) conține texte subordonate unor „înalte” opțiuni ideatice. Poezia se rupe, tematic, de optzecista mitologie a derizoriului, deschizându-se spre înțelesuri metafizice, spre realul existând dincolo de limita aparentă ce separă universalul de particular, cosmicul de ceea ce este terestru, efemer și mereu schimbător, tăcerea - ca fundament etern al lumii - de manifestările sonore ce se nasc din ea și care o neagă - inclusiv cele lingvistice. Discursul are o remarcabilă densitate ideatică și imagistică, iar nevoia de realitate din primul volum glisează spre „frământările” de tip intelectual, spre zonele lirismului de idei: „aud voci,văd strigăte șuierătoare, divine comedii/răsar și apun, universuri identice se surpă în sine,/paradisuri, infernuri, locuri de

trecere,/clopote de eter macerează timpanele,/hohotul deșueat al bătrânei apocalipse/ ce se repetă etern, neauzită și neînțeleasă,/cu o vastă tandrețe, o tandrețe distrugătoare,/încercând să vorbesc, pe când Limba tace,/cuvintele au rămas departe în urmă,/se aude doar tăcerea insuportabilă a frumuseții,/se aude numai ecoul unei corzi neatinsse de nimeni/decât de propria ei singurătate”

În *Haosmos* (Editura Cartea Românească, 1992, semnată Magda Cârnelci) distanțarea de tematica optzecistă este și mai accentuată. Scriitura - concretizată într-o magmatică revărsare lexicală ce crează iluzia unui întreg fără sfârșit - se împlinește în spiritul celei postmoderniste, dar problematica include viziuni cu un suport „științific” referitoare la bing-banguri, la praful stelar, la găurile negre, la cometele visând acuplarea, la vidul jinduind să se nască, la statutul de meduză al universului, la „sorii mici într-un soare mai mare”, la marea apropiere de vid, la „oceanul de energii și frecvențe”, la undele de energie din care este țesută lumea Realitatea derizorie, mărunță, înconjurătoare se corelează cu o altă realitate: dependentă de o febrilă înclinație spre „feeria științifică”și, respectiv, de atracția romantică pentru exotismul și misterele cosmice: „În sfârșit ai aflat: miracol umil, ești mulțumit?/ca un electron solitar în camera cu bule și întuneric/urmând să treacă prin bombardamentul cu particule și revelație/în fiziune instantanee ori în fulgerătoare viziune, într-un nou/univers, un nou întuneric, într-o altă ficțiune, în afara/sistemului nostru solar” („Portretul unei străfulgerări!”). Fiecare text, stârnit de un adevărat șuvoi lăuntric, se constituie într-o îngrămădire de imagini și detalii ce denotă o uimitoare percepție vizuală (picturală) a realității și, totodată, un suflu poetic whitmanian: „vedeam pe nenumărate ecrane galaxii apunând și timide bing-banguri,/planeți triști și bălbăite vedeam lumi de praf stelar,/” („Brâncovenește”); „o maree de iubire și moarte/umplând spațiile, luind cu sine planete și sori, dizolvând/elemente ușoare și grele, apă, săruri și fier, lumină/magnetică”... („Roșu. Purpură. Sânge”); „Dacă lumea asta de energii frecvențe și unde/.../nehotărâtă absentă nesigură ca descărcarea în vid/a unei memorii entropice supra senzoriale utopice/dacă ea disprețuiește percepția noastră elementară și aspră/închegând în grabă ceea ce universul destramă/alergând încăpățanată obtuză între neantul mare și mic/o fantă îngustă și dură în care obosiți/să putem să dormim să murim/ reducând mereu vibrații și unde și anti-materie/la o fâșie înmiresmată și caldă pe care să putem/s-o iubim” („Chioșcul verde de lemn din grădina de vară”). Plicticoasa solitudine terestră din *Hipermatéria* este înlocuită de minuțioase reverii pe durata cărora subiectul liric vede realități cosmice - unele imemorabile, altele actuale - și retrăiește, prin „tehnica anamnezei”, îndepărtatele (și ipoteticele) momente genezice ale ființei umane; „am fi fost unde lichide și calde, picături fericite,/stropi și spumă scânteind curcubeic în toate nuanțele/diamante topite, lichefiate cristale, clipocind melodios,/încetșor, sunete orifice, armonii siderale” („Viziune”).

Dacă în volumul de debut era utilizată mai ales *descripția* realistă, ca metodă de dezvoltare a teluricii „urât” și chiar respingător, în *Haosmos* receptarea vizuală se realizează fragmentar, prin flash-uri, întregul constituindu-se într-o imensă colecție de instantanee, de fulgerătoare iluminări, într-o enormă și halucinantă fotografie în care partea trebuie să oglindească ansamblul din care face parte: „flashul lumii întregi, uriașe,

flacăra brichetei în noapte,/blitzul, iluminarea și în pete întunecate și strălucitoare/instantaneul pur al realului, peste spuma imagină/a meningelui obosit./Ca să se dezvolte odată în camera aceea obscură, amnezică,/fotografia enormă, halucinantă/a universului mortificat și latent./.../Să trăim totul într-o clipă./Brusc. Instantaneu.Dintr-odată.Imediat.Fulgerător. Integral. /Trupul nostru de sânge, umori și închipuire/să se dizolve *văzând* în emulsia imaginii lumii./Să fim chiar imaginea.chiar Fotografia. chiar lumea./Brusc. Instantaneu. Dintr-odată” („Aripa uriașă”).

În acest volum este prezentă mai mult decât în celelalte *tematica feminității* în variatele sale ipostaze, de la aceea de fetiță („Te recunoști fetiță și făt și orbitoare lumină” - „Un iris”) la cea de adolescentă și de femeie trăind nostalgia vremurilor când era perfectă ca o monedă nouă de aur: „Acolo am stat pe banca veche și verde în parcul/iernatic gândindu-mă a mia oară la mine/haine pustii/și la condiția mea de femeie femeie/printre frunzele înnegrite și putrede în umezeală/întrebându-mă la nesfârșit în delir unde s-au dus/chipul meu de fetiță chipul meu de adolescentă și/chipul meu invicibil perfect ca o monedă nouă de aur” („Sora mea siameză”). Un loc aparte în orizontul acestei tematici îl are poezia „Grădina noptatecă”, în care este abandonată poza de femeie rece, „invicibilă”, în favoarea unui febril sentiment erotic textualizat în portativul unor bucurii telurico-vegetale: „eu să fiu bucata umedă de pământ răscolit/în care tu să sădești adânc semințele mladele/tu să fii iar tulpina verde și aspră lumina/coborând în întunericul cald/eu să fiu iar caliciul corola purpurie și primitoare/strălucind de incandescența unirii/unică inflorescență să fim/din care să îmbobocească orice buchet orice floare/Fericit este locul pe care mâna ta l-a săpat/pământ de flori înălțat subțiat/în care iar să răsărim împreună/după lume orașul pustiu în luminoasa grădină”.

Mânia din *Hipermatéria* se prelungește, pe o altă spirală, aceea a revoltei etice, în „*Poeme politice* (Editura Axa, Botoșani, 2000). Răul „care sugrumă patria” este denunțat în spiritul unui rechizitoriu trăit la cea mai înaltă tensiune: „Aud mereu țipătul tău sugrumat, patrie/femeie vastă, neiubită, nemângâiată,/prunc părăsit imediat după naștere, bărbat umilit și scuipat,/țipătul tău mut, înecat în oroare și teamă,/acoperit de silă,refuz și uitare/.../ Să fiu eu cea care ceartă, acuză,/care aruncă în tine cu reproșuri, cu pietre, cu strigăte?/să fiu eu cea care te mai răstignește cu vorbe încă o dată,/tu, cea de atâtea ori tăiată, ruptă, desfigurată?/.../Dacă nu te iubesc, pe mine însumi nu mă iubesc,/înstrăinată și putredă alunec în lume./Dacă nu ne iubim,cine și ce va mai întoarce din moarte/acest pământ trist, acest sânge, aceste amare cuvinte („Requiem în stil clasic”). În desfășurarea ei năvalnică, vehementă (și îndreptățită) revoltă civică dobândește, adesea, cum se poate deduce și din acest citat, un sincer freamăt elegiac.

Atenția acordată detaliilor și picturalității acestora („văd, brusc văd, suntem flăcări/flăcări pâlpaitoare răsucite de vânt,/lungi conuri luminoase întrețesute de raze/flăcări mici, aurii, roșietice, albe,/alunecând prin stații, pe la ferestrele blocurilor prin/magazine, flacăra lângă flacăra/ca într-o mare aprinsă agitând stropi vii și dinamici/curgând pe trotuare, înălțându-se-n lifturi, pâlpaând/sacadat pe cerul de seară” - „O mare de flăcări”, în *Haosmos*), precum și dezlănțuirile torențiale de cuvinte și imagini sunt doar câteva dintre aspectele particularizante ale unei inconfundabile experiențe lirice.

Fiecare text, stârnit de un adevărat șuvoi lăuntric, se constituie într-o îngrămădire de imagini și detalii ce denotă o uimitoare percepție vizuală (picturală) a realității și, totodată, un suflu poetic whitmanian: „vedeam pe nenumărate ecrane galaxii apunând și timide bing-banguri,/planeți triști și bălbăite vedeam lumi de praf stelar,/”...

DIN TAINILE SCRISULUI ROMÂNESC

CUM L-AM EDITAT PE EMINESCU

...Mi-e în gând să împărtășesc publicului cititor de la noi câteva din frământările prin care am trecut ediția Eminescu pe care am scos-o în 2012 (și pe care mult mai doresc s-o reiau într-un tiraj mai larg, pentru că a avut, mari și late, 130 de exemplare); încerc să fiu cât mai explicit, dar despre limitarea exemplarelor nu poate fi vorba pentru că sunt enorm de multe și nu pot face o ierarhie a lor. Aceste frământări țin de vreo douăzeci de ani, dar îl rog pe bunul cititor să nu creadă că vin cu „marfă veche”, pentru că sunt ca și necunoscute – și pentru că le-am adus la o formă dialogală actuală; chiar acolo unde a trebuit să datez unele fragmente, ca fiind polemici consumate, deci personalizate în timp, am redus totul la idee.

DE UNDE VII TU? Reducerea apostrofului la trăsura de unire s-a operat constant și evolutiv în poezia lui Eminescu și în general în editarea scriitorilor români clasici. Am avut ocazia să văd, în vara aceasta (1998), subiectele de examen la limba română făcute de dl. prof. Theodor Hristea pentru facultatea de Drept (examenul de anul trecut; ar fi trebuit să „mă inspir”, ca să zic așa, din aceste subiecte ca să creez și eu unul pe măsură; desigur că am refuzat: este munca de un an de zile a d-lui profesor, dânsul asta face din toamnă până în vară : subiecte pentru candidații următori la Drept). Ei bine, la câteva citate din I. L. Caragiale pune o notă atenționând că au fost luate din ediția Cioculescu-Zarifopol care, atenție: „respectă ortografia autorului”. Într-adevăr, edițiile actuale respectă ortografia Academiei Române, și pe aceea a fiecărui editor în parte, nu pe aceea a autorilor.

Pe scurt, iată despre ce este vorba. În timpul lui Eminescu se foloseau două feluri de apostrof, apropiat sau distanțat. Eminescu folosește adesea și un al treilea apostrof, mediu (pe care l-am găsit și la alți scriitori, de pildă la Vlahuță). Era un stil, o modalitate general acceptată de a scrie; numai că la Eminescu formele care necesită apostrof sunt foarte numeroase comparativ cu alți poeți. Nici n-ar fi putut să

creeze atâtea ritmuri noi, atâtea „clauzule”, „deschideri” etc. – dacă nu folosea toate posibilitățile grafice pe care i le oferă scrierea. Apostroful cu blank (pauză de o literă) și apostroful fără blank devin, mânuite de Eminescu, adevărate „notații muzicale”, au oarecum rolul diezului și bemolului în muzică, indicând accentul în vers, lungirea unei vocale, scurtarea ei – dar și aspectul perfectiv sau imperativ al verbelor. Exemple sunt destule, și vom oferi. Vrem să mai aducem în discuție un element. Încă din tinerețe poetul a tradus, pentru prietenii săi, actorii, „Arta reprezentării dramatice” de Enric Theodor Rötcher, un tratat celebru în epocă ce-l învață pe actor declamația în contextul filologic al operei, adică în hermeneutica ei. Ca să știi ce și cum să accentuezi, trebuie să pătrunzi în intimitatea textului, să vezi bine, dar bine de tot, ce vrea autorul și cum poți, ca actor, să scoți toate efectele posibile dintr-un text. Nu știm dacă acest manuscris eminescian a circulat printre actori, dar poetul reia de mai multe ori, în articolele sale de ziar, idei de Rötcher. Iată, de pildă, în această cronică dramatică din *Curierul de Iași*, 4 iulie 1876:

„Ca să ne lămurim mai bine, vom stabili mai întâi că afară de accentul gramatical, pe care se-nțelege că nu-l poate greși un român, există acea parte intențională a vorbirii, care se numește c-un cuvânt tehnic accent logic. Să luăm de exemplu întrebarea: De unde vii tu? Accentul logic poate cădea pe fiecare din cele trei vorbe: unde, vii și tu, și în fiecare caz fraza va avea alt înțeles. De unde vii tu (tonul pe un...). Întotdeauna la o asemenea întrebare ne vine să ne închipuim că exteriorul persoanei întrebate trebuie s-arate urme c-a petrecut în locuri grozave, din care a ieșit ca vai de el. De unde vii tu? (Subînțeles: nu te-ntreb ce gândești, sau ce faci, ci de

unde vii?) Aicea s-arată că cel întrebant a fost într-un loc ce-i era oprit să-l viziteze. În fine: De unde vii tu? (Subînțeles: nu-mi pasă de unde au fost ceilalți, unde ai fost tu?). Întrebătorul arată înțeles exclusiv pentru cel întrebant...”

Eminescu are în manuscris, tradusă încă de prin 1870, așadar cu șase ani în urmă, cartea lui Rötcher - și vorbește în cunoștință de cauză despre accent logic, accent etic și accent simbolic (greu de depistat; recomandă, într-o notă marginală, poezia *Bosforul* de V. Alecsandri pentru accentul simbolic). El folosește în poezia proprie aceste tipuri de accent - și apostroful este o unealtă care-l ajută să le arate cititorilor. Prin recurgerea la cratima uniformizatoare, nu mai avem dialogul direct cu textul, autorul nu mai poate să ne comunice intențiile sale, voința sa asupra textului.

Ca să știi ce și cum să accentuezi, trebuie să pătrunzi în intimitatea textului, să vezi bine, dar bine de tot, ce vrea autorul și cum poți, ca actor, să scoți toate efectele posibile dintr-un text.

Violeta Pinte

 îmi plac gările
 aici se împerechează
 sau se desperechează singurătățile
 aici sunt ghișee unde se vând iluzii pentru
 bucăți de timp nedeterminate, păsările
 călătoare
 obligatoriu își compostează zborul aici
 niciodată berzele, niciodată berzele...
 aici ți se servesc cuburi de zahăr îmbibate în
 cafea
 se pot cumpăra rochii de mireasă de unică
 folosință
 soți de unică folosință
 flori de oțel din semnalele de alarmă ți se pun
 în brațe
 îmi plac gările cu promiscuitatea trișorilor
 care tipăresc
 invitații pe spatele necroloagelor anonime
 cu numele tău
 al meu
 al lui
 devii regina gării între două așteptări, metresa
 liniilor
 paralele
 și nu înțelegi că nu e iluzie
 când gara trece prin tine...
 trece prin tine...
 trece prin...

 descălțați-mă de pietrele astea
 trag după mine doi munți și ceva
 îmi rod lupii tendoanele
 mi-au crescut păduri între azi și mâine
 între mine și tine prăpastia ține echilibrul
 rostogolirii

mi-au crescut izvoare în palme și plouă aramă
 și plouă argint
 și plouă pur și simplu cu apă doar că eu nu
 vreau să ies din poveste
 am dezertat și nu mă caută nimeni am dezertat
 în hainele de paradă, în rația de pâine am o
 grenadă
 de mână
 în foame stă moartea și stau și mă-ntreb
 dacă e sau nu e vremea
 ruperii în două...

 mi se prelingeau îngerii printre degete
 așa, unu, doi, ... unul după altul
 unul împiedicându-se de celălalt
 suspinând îngerește peste brațele pline
 de sânger
 îl culeseră din gardul bisericii
 și-acum mi se prelingeau printre degete și
 erau moi și ușori, mult mai ușori decât lacrima
 ce picura din ochii lor
 suflam peste ei a leac, doamne cum mai suflam
 peste ei a leac
 și ei îmi făceau a rămas bun cu aripa lor ruptă
 le vedeam doar spatele și păreau vătămați
 și eu plângeam peste plecarea lor
 în palmele căuș aveam lacrimi și îngeri
 și îmi înfloreau florile acelea de sânger în
 palme
 ca niște răni
 ca niște răni de cuie...

 e vremea oamenilor de ceară
 apoi întorcem paharul

aceiași gol doar că din altă perspectivă
 și
 fumeșând încă, mai bogați cu o amăgire
 ne îndreptăm spre casa noastră de lemn
 mai ușori cu o respirație reținută
 între coaste
 de la ultima topire
 ne băgăm ortul popii în sân acolo unde
 moartea așteaptă și mai mușcă
 o bucată din el
 noi mușcăm din bucata de pâine cu gust de
 ceară
 ne zâmbim a viață
 și doar o secundă înțelegem
 că totul
 este doar o
 iluzie...

 am zece frisoane în degete
 temeți-vă de femeia ce vine din
 salem!!
 mizați pe dama în roșu azi am ochii negri
 stăm la aceeași masă
 și știu cine se va îndrăgosti primul de mine
 el va bea întâiul din sângele meu am măsluit
 bine
 cărțile
 iluzia alegătorului e doar o iluzie
 femeia este cea care ia
 tu mereu vei avea senzația de deja-vu
 uneori îmi vei uita numele, numele meu este
 un frison
 tot ce ți-am spus
 e că vin din salem
 și-aduc cu mine
 întunecare...

cronici

Jonathan Jackson

Prezentare și traducere: VLAD ALUI GHEORGHE

Cîștigător a patru Premii Emmy, Jonathan Jackson, actorul, cîntărețul, compozitorul și scriitorul, cunoscut mai ales grație interpretării lui Lucky Spencer din serialul "General Hospital", a ales calea ortodoxiei, tranziția lui de la adventism spre vechea credință trecînd prin România. Născut la 11 mai 1982 în Orlando, Florida, și-a început cariera în 1991, după ce i-a călcat pe urme fratelui său, Richard Lee Jackson, care se mutase deja la Los Angeles. Jonathan Jackson a apărut și în seria "Terminator", a apărut alături de Al Pacino în "Insomnia", dar a împărțit ecranul și cu Ben Kingsley sau David Arquette. Ambii lui părinți au fost adventiști de ziua a 7-a de patru generații.

Iată cîteva mărturisiri ale lui Jonathan Jackson: "Cum s-a întîmplat tranziția mea spre ortodoxie? Ei, bine, în 2007 am fost trimis să turnez un film în România: The Dark is Rising. Am stat acolo cam trei luni și

12.

În amărăciunea nopții am văzut pruncul; am fost martor la gingășia cu care respira. Cum pieptul lui se mișca de sus în jos, în noaptea fără nicio urmă de zgomot. Am văzut pruncul și i-am atins obrazul cu mâna mea tremurîndă. Ochii lui străluceau cu răbdarea așteptării

unei eternități. Am văzut pruncul cum plîngea după laptele mamei și cum s-a întins după sânul mamei. Am auzit pașii profetilor în afara camerei și ecoul Rachelei plîngînd pentru copilul ei. Am văzut pruncul alunecînd într-un somn adînc, înconjurat de paie aurii.

Am văzut pruncul printr-o furtună de lacrimi. Tot sângele și ororile istoriei și

toată neputința omului așteptînd distrugerea prin legea iubirii lui. Am văzut

pruncul și am căzut în genunchi. Am văzut pruncul și pentru cîteva clipe am fost liber.

13.

Aștept liniștea gândurilor tale veșnice: pe cele pe care le-ai arătat pe cer înainte ca noi să le putem înțelege. Liniștea ta mă face să vorbesc, cum face mișcarea vlaguită lumea să rămână unde-i e locul. Dacă tu nu ne-ai fi dat darul vorbirii nouă, am fi găsit noi un alt fel să te defăimăm? Înainte să apară pămîntul, acesta a fost un Miel care a fost ucis.

Pentru o clipă am crezut că sunt sfânt. Dar după aceea mi-am dat seama cât de rar

ajung să rîd de mine. Sunt foarte departe de bucuria Sfinților. Și tensiunea istovită

a bucuriei lor este încă o limbă străină mie. Dar ce pot spune pînă acum e că vorbesc limba toamnei destul de bine.

14.

Aș vrea să te iubesc pînă te faci bine - pînă vei avea parte din nou de sănătate

și minuni. Aș vrea ca silabele mele să urce scările templului tău și să trezească simbolurile antice. Tu mi-ai spus,

"Aceste zile sunt ca norii călători din cer, acum aici, și după nicăieri. Când eu nu o să mai fiu nimic, și o să putrezesc în pămînt, nu voi avea nici măcar un regret, și nici nu mi se va simți lipsa, și tocmai asta mă bucură cel mai mult."

Atotștiutorule, regretele nu mă interesează, dar de sentimentul cel din urmă

voi vorbi. Îmi vei lipsi - îmi va lipsi zâmbetul tău, tăind în două lumina cu sute de

mișcări meșteșugite și vocea ta răsturnînd valurile.

Eu nu voi fi mulțumit doar cu memoria, un vid al speranței. Eu nu mă voi mulțumi cu cești reci de cafea. Eu aș vrea să simt mîntea ta neobosită cum mă îndrumă din aceeași cameră. Voi tânji după abundența descoperirii

pe care am împărțit-o. Și voi spune, după cum am spus-o și prin profetul Iezechiel: "Oase uscate, ridicăți-vă și luați viață!". Măcar pentru crezul meu de dragoste și prețuire.

Voi căuta zbuciumul materiei - îl voi striga pe Poetul Transfigurărilor și

voi aștepta lumina să se schimbe înaintea mea. Voi trece prin noroi și viermi, pastrînd murmurul ancestral. Îmi voi inhăma limba la jugul Sfântului

Duh. Îi voi trimite pe îngeri să se roage la sfîșierea iadului. Îi voi pune să

privească pînă vederea le va pieri. Îți voi scrie poezii și rime. Te voi striga

după nume în liniștea nopții. Îți voi cânta și-ți voi fi alături când vei călători și te vei simți singur. Voi crede în tine, cum un fiu crede în tatăl lui. Te voi boteza cu dorință.

Nu te voi lăsa să pleci decât dacă vrei cu adevărat asta. Tu nu vei fi pierdut cît mă vei ține aproape.

15.

Dragostea domnește în lumea plină de lacrimi. Gura mea e însetată după frumos. Buzele mele sunt un bol de daruri,

jumătate. Am avut un rol important, interesant este însă că la montaj personajul interpretat de mine a fost tăiat. Dar cred că am fost trimis acolo pentru un alt motiv... (...) Am fost însoțit de soția mea și de cei doi copii pe care îi aveam atunci. Primul lucru pe care l-am făcut cînd am ajuns în România a fost să vizităm o biserică ortodoxă, iar cînd am ieșit am fost jefuiți de niste țigani. A fost un fel ciudat de Bun venit, însă România e o țară superbă. (...) Ortodoxia e cel mai frumos lucru pe care îl poți trăi. Este casa perfectă, o binecuvîntare și o transcendență. O comunitate cu Dumnezeu și cu sfinții săi, o experiență mistică pe care nu o poți spune în cuvinte. Este biserica istorică". Poemele de față fac parte din volumul "The Book of Silence and the Subconscious Awe", în pregătire la Editura "Doxologia".

asezate umil în fața frumuseții tale. Aș putea scrie șaptezeci de mii de cuvinte, dar un trandafir le-ar putea întrece pe toate fără să scoată niciun sunet.

16.

Dă-mi cafea și o carte inspirată și sufletul meu va străluci ca Raiul. Dă-mi tunete și amintirea pielii tale și voi renaște. Predică istoria cea dreaptă peste mine, cu bestiile aurii ale antichității distruse pe o stradă pietruită.

Oprește furia de sânge a păgânilor și lasă-mă să aud rugăciunea șoptită a martirilor. Arată-mi mie Roma și umbra Sfântului Petru. Dă-mi trei ore să stau de vorbă cu un bătrîn care a avut o viziune a insulei Patmos. Dă-mi frumusețea responsabilității și pericolele prin care au trecut adepții Ortodoxiei.

Dă-mi apă și bucurie, o neștiută pagină din Scriptură și ceva cu care să pot scrie.

17.

Poetul Apocalipsei a spus "arta este în zadar dacă nu e parte din recuperarea minunilor".

Și broscioiul care ședea alătura, cu o strălucire goală i-a răspuns: "Sentimentele paradisiace, omule rătăcitor, doar amăgesc mîntea în fața lucrurilor adevărate ale consecințalismului". Și poetul i-a răspuns: "Dacă misterul avea să sufere o moarte absolută, același destin l-ar fi avut și inima omului". Broscioiul, cu privirea pierdută în luciul apei, i-a răspuns: "Păi, poate asta e diferența dintre oameni și broaște. O zi bună ție, tinere poet." Și broscioiul a sărit dintr-o mișcare pe o frunză de nufăr care plutea nestingherită.

"O zi bună și ție", poetul i-a răspuns.

"Doar dacă existau mai multe cuvinte", se gândi el. "Ce cuvînt să folosesc ca să arăt sau să sugerez acest sentiment nefiresc? Orice cuvînt sufletul îmi aduce pe buze, parcă îmi limitează și îmi îngreșește sentimentele. Spre ce să mă întorc, dacă nu înspre cuvinte?" Și atunci Vocea i-a vorbit, cum Vocea o face în general către poeți și profeti

deopotrivă: "Cuvîntul nu limitează simțămîntul; simțămîntul dezvoltă cu ușurință cuvîntul."

18.

Sunt un pacient în azilul celor în pericol de a-și pierde iluziile.

Au făcut sute de teste; au luat sânge din sângele meu, mi-au făcut radiografii și mi-au injectat vopsea în vene. Mi-au asamblat gândurile pe o masă sterilă și au purtat discuții despre sănătatea fiecăruia dintre ele. A fost decis cu ușurință că trebuie să rămân.

În următoarele luni, diverse corpuri în halate albe au intrat și au ieșit din salonul meu, dar aproape nici unul dintre ele nu mi-a vorbit, decât dacă le vorbeam eu primul. Și chiar și atunci, răspunsurile lor erau vagi și doar pe subiect. Eram încurajat să-mi scriu gândurile de orice fel pe cîteva foi lăsate lângă pat. Au spus că vor ajuta în procesul de vindecare.

Pe 6 decembrie, în ajun de Sfântul Nicolae Făcătorul de Minuni, am ieșit

singur în grădina și m-am așezat pe jos, privind la minunea de pe cer și la tot

ce mă înconjură. O femeie frumoasă a venit în grabă pînă în colțul meu de lume și s-a așezat lângă mine. Aștepta în liniște, în timp ce vîntul mîngăia corpurile noastre. Și atunci mi-a rostit numele. M-am uitat în ochii ei și am simțit că visez. A spus, "Tot timpul să tânjești după dragoste, nu după glorie". Și fața ei strălucea puternic, încît ochii mi se

închideau de durere. Dacă faci asta, gândurile tale vor începe să se vindece singure, sângele tău va curge în ritmul raiului și inima ta va bate odată cu a Domnului nostru." Și a continuat să se uite la mine cu o afecțiune

înfrișătoare în privire, "Pînă la începutul primăverii, nu vei mai fi un pacient, ci un învățat. Pînă la începutul verii, nu vei mai fi doar un alt învățat, ci vei fi un fiu. Pînă la amurgul toamnei nu vei mai fi doar un

fiu, ci vei fi un tată, și pînă la iarna viitoare, nu vei mai fi doar un tată, ci vei fi un poet."

Jonathan Jackson

**Dragostea
domnește în
lumea plină
de lacrimi.
Gura mea e
însetată după
frumos.
Buzele mele
sunt un bol de
daruri,
asezate umil
în fața
frumuseții
tale. Aș putea
scrie șaptezeci
de mii
de cuvinte,
dar un
trandafir
le-ar putea
întrece pe
toate fără
să scoată
niciun sunet.**

traduceri

Florin Logreșteanu

Obsedat de poduri și ajungând să și le imagineze în fel și chip, ziua și noaptea, teologul-mirean ajunge la revelații. Visează la marile poduri, ignorându-le pe acelea cu origine cunoscută, opera unor constructuri celebri. Le numește, cinic, punți peste apele mari și podețe peste pâraie. Într-o zi caniculară de vară, căutând fructe în livada sa pârjolită de focul pedepsitor al cerului (mai gândește, deși mai rar, ca un teolog), privirile îi sunt orbite de raze ale soarelui.

proză

Teologul Victor Grozavu și-a imaginat în adolescență și tinerețe că traversează poduri. Nu și-a explicat niciodată atracția pentru ele. Nici n-a încercat. Un bărbat din sat, Dumitraș Gunoieru, fost călugăr la o mănăstire moldovenească, venetic în satul de pe malul Jiului, a încercat să-l inițeze în tot felul de taine pe care Victor Grozavu ori nu le-a înțeles, ori nu le-a dat importanță: de ce apele curgătoare se strecoară, de obicei, printre plaje nisipoase, de ce ne scârbesc gunoaiile în care șobolanii reiterează dintr-o perspectivă exclusiv materialistă Geneza, îi vorbește despre păcatul de a curăța murdăria cu apă, și imitarea glasului păsărilor ce trăiesc în sălbăticie, îi vorbește despre o mulțime de minuni pe care Victor Grozavu nu le-a înțeles niciodată, ori le-a ignorat fiindcă nu i s-a vorbit despre ele nici acasă și nici la școala din sat iar, mai târziu, a bănuțit că nici pe preotul cel bătrân, fratele vitreg al tatei, nu-l preocupau astfel de lucruri... Numai podurile... Poveștile despre poduri – chiar adevăruri fiind, cum îi sugera irealitatea imediată, vorba lui Blecher -, îl îndepărtau chiar de miezul legendelor povestite atât de frumos de fostul călugăr...

Maturizându-se, Victor Grozavu a încetat să-și mai cultive interesul pentru legendele lui Dumitraș Gunoieru, dar interesul pentru poduri a rămas. Și-a imaginat mituri noi. Tânăr, cu puțină cultură – absolvise un liceu teoretic dintr-un târg de provincie -, chiar credea că poveștile inventate de el sunt pure emanații ale imaginației sale, ale unui talent nativ – cum îi explicase fostul învățător -, dar, de fapt, își aveau originea în reminiscențe ale istorioarelor lui Dumitraș Gunoieru, între timp întors la mănăstirea moldovenească din care, vremelnic, evadase în regiunea nisipoasă a râului Jiu.

Într-o după-amiază, după o ploaie cu clăbuci, tânărul, reîntors în grădina părăsită în grabă la revărsarea potopului – metafizic spus -, a rămas uluit la zărire curcubeului. Îl observase și-n alte rânduri, dar acum culorile i se păreau mult mai intense. Neinițiat în semnificația culorilor cerului, și-a abătut mintea de la ele, dar imaginea curcubeului i s-a revelat ca o punte sau ca un pod între pământ și cer, prin care sufletele bunilor săi și, de curând, ale părinților, s-ar fi putut strecura în lumea de dincolo. Fixat în azur, fără piloni de sprijin, podul plutea. Este posibil ca instabilitatea arcului peste cer să-i fi refuzat o percepție mai clară a ceea ce se petrecea în momentul acela pe pod. E posibil ca sufletele dreptilor pământeni din satul lui și din satele din jur să pășească, nevăzute, spre Împărăția lui Dumnezeu. Ce să însemne culorile? s-a întregat... Niciun răspuns. Și de ce sunt împreună?... Punând întrebările preotului din sat – un tinerel care, duminicile, după slujba religioasă, urca în mașina lui hârbuită și frecventa discotecile din Metropolă -, acesta, la început, a răs. Pe urmă, luându-și seama că este preot și sfătuitor al comunității care-l bănuiește de har și înțelepciune, a imaginat un răspuns: „Curcubeul este într-adevăr podul pe care pășim spre Domnul, spre judecata Lui. Fiecare cu păcatele sale. Culorile reprezintă, fără îndoială, căile de acces, marcate de faptele noastre pe pământ; mai iluminate de credința ce I-am purtat-o în viață sau mai adumbrite de păcat...” Victor Grozavu n-a cerut explicații, dar a încercat să interpreteze cuvintele părintelui cu mintea lui. Unirea celor cinci culori ale curcubeului este semnul armonizării speciei umane, cu bunele și relele ei. Unirea contrariilor alcătuiesc podul spre cer și dincolo de cer de unde nimeni nu s-a întors ca să spună ce este. Nici preoții... Nici Papa, venerat de drepti și de păcătoși, în aceeași măsură...

Biblia face din curcubeu materializarea legământului dintre Dumnezeu și Fire, ceea ce,

intuitiv, a sesizat și preotul pasionat de barurile metropolitane și visătorul Victor Grozavu în lungile sale momente de revelație: ***Apoi a mai zis iarăși Domnul Dumnezeu către Noe: „Iată, ca semn al legământului pe care-l închei cu voi și cu tot sufletul viu ce este cu voi, din neam în neam și de-a pururi. Pun curcubeul Meu în nori, ca să fie semn al legământului dintre Mine și pământ.” (Facerea, 9, 12-13).*** Podul și scara, reprezentate de curcubeu, sunt simboluri ale legăturii dintre divinitate și creația sa.

S-a întâmplat ca teologul Victor Grozavu să se îmbolnăvească grav. A consultat mai mulți medici. Fiecare îl diagnostica altfel. Noptile i-au devenit un coșmar. Nu lipseau, în schimb, podurile... Într-un ținut mlăștinos a trebuit să treacă peste un pod îngust ca un tăiș de cuțit, dintr-un material inedit, fier și aramă. Strecurându-se între brațele lui, a fost cuprins de o beznă atât de densă, încât a devenit conștient că nu va mai putea continua. Dar a făcut-o, iar la capătul lui, lumina a devenit brusc roșie, terorizându-l mai mult decât întunericul dinainte. În vis, era încă seminarist, s-a mărturisit călugărului-grădinar din incinta seminarului. Nu a îndrăznit să se adreseze unui prelat-profesor fiindcă ar fi fost, cu siguranță, batjocorit și i s-ar fi imputat că mintea și sufletul i se abat de la cuvântul Scripturii – de aici, vedeniile coșmarești... Bătrânul călugăr l-a ascultat cu atenție, sprijinit în coada lopeții, l-a sfârșit spunându-i că tocmai parcursese un traseu inițiat din spre nord înspre sud, ceea ce profanii numesc viață reală iar teologii încercările Domnului. (Într-un studiu publicat la Paris în prima treime a secolului XX, R. Guenon amintește de un astfel de pod prin care se facilitează trecerea de la contingenta la nemurire, de la lumea sensibilă la cea supersensibilă). După spovedania atipică făcută călugărului cultivator de roșii și cartofi, varză și fasole și câteva răsaduri de căpșuni – fructele preferate de părintele stareț -, teologul Victor Grozavu a încercat să-și clarifice în minte explicația bătrânului călugăr, dar mintea lui necoaptă pentru aprofundări spirituale s-a dovedit neputincioasă. Trezit din vis, a realizat că trecuseră ani buni de la absolvirea seminarului și că între timp, călugărul-grădinar murise. Pe urmă, sănătatea lui începu să se amelioreze, la început internat într-o clinică din reședința metropolitană a regiunii, pe urmă în căsuța lui ticsită cu cărți profane din satul de pe Jiu. Pasiunea pentru poduri reveni mai puternică decât oricând...

Un pod ciudat i s-a revelat teologului ziua-n amiaza mare. Ziua, în sine, a fost ciudată. Dimineața devreme a răsărit soarele, neobișnuit de fierbinte. Brusc, a fost acoperit de nori negri – burdufuri cu apă de ploaie. După câteva ceasuri, norii se îndepărtară, redând astrului libertatea. Și din nou întuneric; pe urmă, lumină... Teologul Victor Grozavu se baricadează în casă. Înțepenește în scaunul său pliant, cu privirile fixate înspre fereastră. Nu așteaptă nimic. Curând, începe să moțăie... Încearcă să traverseze un pod. Nu este convins că trebuie s-o facă. Încotro?... Habar n-are... Să renunțe?... Dă gândul la o parte... Cele două stări interioare devin dorințe aflate într-un conflict pe care nu-l înțelege. Nici nu încearcă s-o facă... Totuși, imaginea podului îl ispitește. N-a mai cunoscut unul la fel. O mulțime de arce trimit la ingineria anticilor. Asta îi trece prin minte, oscilând, la intrarea pe pod, dacă ar fi bine să nu răspundă ispitei. Are o iluminare: Părintele Ignatie, confidențial seminaristilor, le vorbea despre Iad și Rai în termeni care sfidau logica Scripturii. Victor Grozavu uitase detaliile. Își mai amintea vag că Părintele asemuia Iadul cu o apă neagră în care drăcușorii, luând

chipuri drăgălașe, se zbenguiau, râdeau, plesnindu-se în glumă cu codițele peste coapse... În drumul lor spre Rai, îngerașii, curioși, zburdau uneori atât de aproape de suprafața apei, încât drăcușorii reușeau să le smulgă din brațe sufletele celor adormiți de curând și să le ducă în sălașul lor din adâncuri. Peste apa aceea, nu se afla un pod pe care, trecând spre Rai, aleșii Domnului să se afle în siguranță... Și așa mai departe... Curând, Părintele Ignatie fusese exclus din Seminar, pentru legendele lui mincinoase ce puneau în pericol și mintea și imaginația adolescenților seminariști, pregătiți să-l slujească pe Dumnezeu în litera Scripturii... Astăzi, teologul Victor Grozavu a păstrat numai curiozitatea unui mirean: ce poate descoperi pe malul opus, ascuns de o încrengătură de sălcii schimnice?... În aceeași măsură, arcele îl ispitesc să le afle rostul. Le contemplă, în trecere. Masivitatea lor îl impresionează în mică măsură. Anticii, probabil, au știut ei ce fac – își vorbește. (Tânărul teolog se înșală, desigur, în privința anticilor. Și fiindcă lumea este mică și imaginația ei este rar influențată de revelație, despre un pod cu șapte arce vorbește Dominique Sourdel, într-un studiu mistic publicat la Paris pe la mijlocul secolului trecut. El atribuie celor șapte arce semnificația unor îndatoriri pe care muritorul nu trebuie să le încalce, dacă vrea să evite infernul: ***credința, practica rugăciunii, a pomenii, a pelerinajului la locurile sfinte, a curăției rituale și a dragostei filiale.***) Deocamdată, Victor Grozavu a adormit, răsturnat în scaunul său pliant, iar la trezie constată că afară nimic neobișnuit nu s-a petrecut. Pe cer, luna se hârjonește cu stelele, semn că dormise câteva ceasuri bune...

Obsedat de poduri și ajungând să și le imagineze în fel și chip, ziua și noaptea, teologul-mirean ajunge la revelații. Visează la marile poduri, ignorându-le pe acelea cu origine cunoscută, opera unor constructuri celebri. Le numește, cinic, punți peste apele mari și podețe peste pâraie. Într-o zi caniculară de vară, căutând fructe în livada sa pârjolită de focul pedepsitor al cerului (mai gândește, deși mai rar, ca un teolog), privirile îi sunt orbite de fascicolul de raze ale soarelui. Câteva secunde. Își acoperă ochii cu palmele. Și vede... I se năzare că razele iau forma unui pod, o cale deschisă lui spre înțelegerea lumii adevărate. Pornind din lumină, podul conduce spre o altă lumină, la care nu văzătorii, ci orbii ajung cu relativă ușurință... Refuzându-li-se lucrurile perceptibile, cunoașterea intelectuală, li se oferă revelații numai lor accesibile. Pentru cei mai mulți indivizi, soarele rămâne numai un astru, pentru orbi – astru și spirit. Între astru și spirit, legătura se face printr-un pod imaginar, dar niciodată dobândind concretețe...

Deșteptare bruscă... Fostul teolog băjbăie. Transparența visului se-nnegurează, dar o vreme, Victor Grozavu refuză să se smulgă din visul revelator. Presimte sau știe că lucidității îi vor lipsi podurile pe care, neputincios, a încercat să le treacă, căutând nălucirile unei lumi transcendente. Sunt două lumi opuse, care-l împart între conștient și inconștient sau este aceeași lume între ale cărei jumătăți credința lui oscilează? (Involuntar, s-a apropiat de figurarea podului semnificând Sinele, care leagă aceste lumi, împiedecându-le să se împrăștie, după cum se arată în ***Chandogya Upanishad*** – în comentariul lui Jean Danielou, ***Le mystere de l'Avent, Paris, 1948.*** Trecându-l, noaptea devine aidoma zilei, căci lumea aceasta a ***Nesfârșitului nu este decât lumină.***) Întrebarea fostului teolog rămâne fără răspuns. Probabil, abstras revelațiilor de acest fel, se va orienta către poduri mai practice și pe deplin accesibile...

Nicolae Țăranu Cucu

- Cucule! Mă, Cucule!... Dar-ar zbenguiala-n capul tău! Unde ești, mă? Răspunde, că se înalță soarele și te iau iar de păr apoi...

- Ce-i, bre? Ce tot strigi?!... Ciuș, drace, lovi-te-ar dalacu' ! Stai, bre, că abia l-am luat de la iezle...

- Mă, n-o mai învărti atâta că nu-i a bine, auzi tu? Încheie tată-su mare, așezându-și pantalonii cu mâinile lui mari și slabe, tăbăcite de muncă.

Ascultă, cu pălăria fleșcăită pe ochi, privind înspre grajd, unde Cucu se chinuia să înhame măgarul. Talanul, cu puțin nărav, nu se lăsa purtat și băiatul degeaba era înălțuț, nu avea pic de vlagă. Îi luceau ochii în cap și numai de treabă nu-i ardea.

Bătrânul coborî de pe prispa casei, trecu pe lângă liliac și tufănele, și intră în șopronul de vară, înghițind în sec, cu gândul la o mahoarcă. Până una-alta, Cucu era gata cu căruța. Se așează pe scăunelul cu trei picioare, lustruit de atâta folosință, și-și dichisi o pipoască dintr-o margine îngălbenită de calendar, bățoasă și tutun priticot cu briceagul.

Bine că-l găsisse pe popa Floacă din Aidemir, îi slugăreau ăstuaia toată vara și mai ciupeau ceva; țoale, d-ale gurii, să fie acolo.

Cucu îl bârâia să cumpere și-un cal. N-ar fi rău, că măgarului i s-a betegit un picior și abia o mai duce.

Scupă între picioarele pământului bătucit, nemuruit și șterse cu călcâiul opincii scuipatul alb, curat...

- Ahh! Auuu...

Iar a pățit Cucu "ceva". Ascultă supărat cum strigă ăla ca un apucat și apoi trănțește un fier.

Bătrânul se ridică, afurisind junghiul care nu-l slăbește de câteva zile și-i înțepă inima. Sprijinit de parmalac, cu țigara neaprinsă într-o mână, îl întreabă pe băiat, care se codea pe lângă căruța, tot suduind măgarul pironit în ușa coșarului:

- Ce ai, mă, de sudui și injuri? Ce te-a apucat?

- Fir-ar să fie, de măgar și de popă! Ce să am, bre, ce să am? M-a călcat pe picior, aia am! Știi acum?

Dinu Trică se supără. Era bățos iedu'! Și-i creșteau coarnele mari! Să nu calce și el pe urmele mă-sii. Dar știa el leacu'. Se întoarse în șopron, luă din cuiul de lemn bătut în perete biciul din curea și ținându-l la spate, ieși pe porțița scâlâmbăiată, se apropie de Cucu. Acesta își strânge în palme laba piciorului stâng, înjură și se tânguie. Îl călcăse dobitocul, era zdrelită, dar ăstuaia nu-i e de treabă, d-aia se vaită așa... Căscat!

- De ce injuri, mă, de ce? L-ai văzut tu pe Dumnezeu de-l injuri? Na! - și-l altoi grăbit pe spate cu biciul. Până să se ridice, Cucu mai luă câteva lovituri care-l sălțară ca pe o sfârlează.

- Și popa? Ce ți-a făcut popa de-l injuri? Omul lui Dumnezeu și tu-l injuri! El îți dă să crapi și tu-l injuri! Treci și înhamă măgarul!

Cucu alergă plângând după casă și de ciudă izbi cu piciorul în peretele coșcovit a cărui lipeală din pământ galben, pleavă și baligă, curse ușor.

Plecă iute unde i se spuse, să n-o mai vadă moși-su și pe asta. Dar Dinu Trică se întoarse împovărat; parcă biciul ar fi fost drug, și înainte de a intra în șopron îi strigă:

- Nu mai luăm nici un cal, așa să te înveți minte!

Simți apoi că-l înțepă inima și se lăsă greoi pe scăunel.

În curte, Cucu înhăma măgarul, lovindu-l mutește în coaste. Aruncă în căruța un braț de fân, o haină veche, toporișca și un sac peticit, după care privi după tată-su mare care ieșise prin grădină.

Adia un vânticel călduț, aer curat, prin care se vântură primăvara.

Bătrânul porni înspre gardul de sălcioară umbrit de câțiva salcâmi bătrâni; acolo creșteau viorele; le zări, petic de cer scaldat în ape vii, proaspete, cu parfum dulce. Rupse câteva, trăgând adânc în piept mirosul răscolitor...

- Hai să mergem, tataie, căruța-i gata!

Cucu așteptă în porțița de la colțul casei, cu traista în mână, uimit de fața străină a lui moși-su...

- O să mergem, puiule... o să mergem! Cu un cal ajungeam mai repede...

Dinu Trică vru să privească încă o dată după cocorii care gâgâiau în fumurile văzduhului, dar nu mai avu când.

Se prăbuși chircit, cu mâna la inimă, fără geamăt, înfrânt de o moleșeală amețitoare.

Băiatul, speriat, privi o clipă-n sus, după cocori, dorind parcă să le ceară socoteală, apoi la bătrânul căzut pe pământul cald, și nu-i venea să creadă că-i tată-su mare.

Cu ochii plini de lacrimi se aplecă să-i ia viorelele din mâna rece și țepănă. În clipa aceea ar fi dorit să strige că a murit tatăl său mare, dar îi era ciudă că nu izbutea. Gândul îi era undeva pe sus, înfășurat în zborul păsărilor sosite de cine știe unde.

Magda Grigore

ÎN NUMELE POEMULUI

(unde sunt depărtările acelea?)

mă întreb unde ești -
zilele cad una după alta
ca picăturile de ploaie
din cupola de sticlă a cerului;
ceasul bate la fel de dimineața până seara
pentru vii și pentru morți:
același ritm, aceeași cadență,
același cântec al ploii.
Ca niște picături mari de ploaie
trecem unii pe lângă alții
luminând doar pentru noi înșine;
fără să ne privim
fără să ne atingem
fără știm mereu unii de alții -
toți parcurgem distanțe mari
între cer și pământ,
toți facem o radiografie luminoasă
în cădere; razele soarelui ne pătrund
carnea, oasele, respirația,
apoi ne izbim de pământ
se așează între noi tăcerea orizontală,
(absența noastră face umbră pământului);
dispărem unul din viața celuilalt,
nu mai știm nimic unii de alții -

ce caldă era răceala în care pluteam !

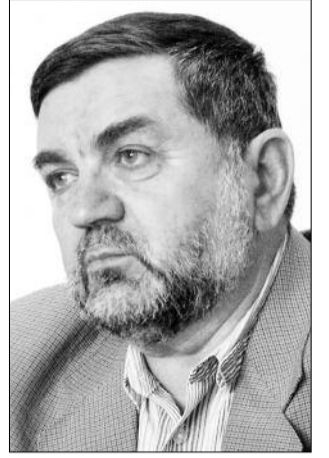
mă întreb pe unde rătăcești, prieten drag,
unde sunt depărtările în care te-ai dus,
timpul în care ai căzut, ceasul în care aștepti,
lumina care te pătrunde;
unde sunt depărtările *acelea*,
dacă ești vesel sau ești trist
dacă mai auzi cântecul ploii,
zgomotul lumii pe care îl auzim ca prin vis?

parcă aș trăi, fără tine, o altă viață
o inimă din care busola a căzut,
o viață ca o picătură de ploaie
mângâiată de lumina amară a căderii din vis.

**Dinu Trică
vru să
privească încă
o dată după
cocorii care
gâgâiau în
fumurile
văzduhului,
dar nu mai
avu când.
Se prăbuși
chircit, cu
mâna la
inimă, fără
geamăt,
înfrânt de o
moleșeală
amețitoare.
Băiatul,
speriat, privi o
clipă-n sus,
după cocori,
dorind parcă
să le ceară
socoteală,
apoi la
bătrânul căzut
pe pământul
cald, și nu-i
venea să
creadă că-i
tată-su mare.**

„Lumea noastră lunecă spre un soi de analfabetism funcțional, în care cea mai antrenantă lectură este cea a etichetelor de la supermarket, iar cea mai culturală activitate este conectarea la facebook”

ADRIAN ALUI GHEORGHE în dialog cu
DUMITRU AUGUSTIN DOMAN

Pe o mare reală, în furtună, individul ar intra în panică dacă ar pluti în derivă, s-ar agăța și de un pai, să se salveze. Pe marea virtuală „navigarea” este a spiritului, a sufletului, deriva acestora nu pare să îngrijoreze pe cineva. Deși, și aici există pericolul înecului ...! În aceste condiții, „meseria de a scrie” nu mai este o forță pentru scriitor, e mai mult o vulnerabilitate. Mai mult, sunt un demodat, mai cred în talent, în inspirație, în „starea de lectură” permanentă.

„Dacă te-ai lovit la zece ani la genunchi, fiindcă ai căzut cu bicicleta, la cincizeci de ani o să îți revină durerea la genunchi. Așa și cu amintirile din copilărie, revin sub o formă sau alta ...”

- Dragă Adrian Alui Gheorghe, ai adunat și tu, zi după zi, clipă după clipă, șazececi de veri. Că ești născut vara, pe 6 iulie ... ! Care e starea omului, care e starea scriitorului?

- Hai să încep abrupt: mă oprește pe stradă unul Carl Gustav Jung, mă prinde de un nasture, îl răsuțește ușor spre dreapta, apoi ușor spre stînga și îmi spune privindu-mă drept în ochi: Monșer, viața începe de la 60 de ani, pînă atunci e doar cercetare ...! Să îl cred? Să nu îl cred? Cît despre omul din mine, la așa vîrstă, abia se ține de scriitorul din mine, care e mult mai sprinten, care nu își socotește vîrsta în ani materiali, ci în ani virtuali. În ani virtuali stau bine, sunt mereu la început. Cînd pui creionul pe o pagină, dimineața, iei viața de la capăt: ești un tînăr care e gata să dea piept cu toate orizonturile posibile. Mă crezi?

- Contează, în vreun fel, amintirile din copilărie în evoluția sensibilității și conștiinței unui om, a unui scriitor?

- Da, contează. Dacă te-ai lovit la zece ani la genunchi, fiindcă ai căzut cu bicicleta, la cincizeci de ani o să îți revină durerea la genunchi. Așa și cu amintirile din copilărie, revin sub o formă sau alta, mai ales că primele amintiri sunt, de obicei, niște spaime, niște expresii ale fricii. Chiar și „amintirile” lui Creangă, care ar exprima, cică, „fericirea copilului universal”, dacă le citim bine, cu detașare, sunt tot niște „mici drame”, spaime, frici. La scăldat Nică rămîne cu acea rușine a goliciunii, mătușa Mărioara îl fugărește prin cînepă ca să-l altoiască, cînd merge cu uratul are parte de amenințarea cu „cociorba”, răpirea pupezei se lasă cu scandal, iar Chiorpec îi trage „o răbuială” pe cînst. Chiar plecarea de acasă, la studii, este dramatică, de la pulverizarea caprelor Irinucăi la Broșteni, la „tîndăleala” în harabaua lui moș Luca, în drum spre Iași, supus ironiilor celor pe care îi întîlneau pe drum ...! Unde e fericirea copilăriei, în acest caz mult discutat? Tu, cititor, rîzi de fuga disproporționată, prin cînepă, a lui Nică urmărit îndeaproape de mătușa Mărioara, dar copilului prins la furat cireșe de așa aprigă babă nu prea îi venea să ridă. Îmi imaginez spaima din ochii și din sufletul lui. Melancolia este cea care pansează rana memoriei, faptul că ai rămas în viață după micile drame ale copilăriei, care pe moment sunt mari, totale, poate fi o victorie a copilului asupra lumii aspre în care a intrat. E fericit că a scăpat.

- Judecînd în acest sens, care e cea mai veche amintire a ta? Care e cea mai veche spaimă, dramă...?

- La modul concret, fîntîna din curte era o inepuizabilă sursă de frică, amintirile prime sunt legate de existența ei. În fîntînă puteai să cazi, din fîntînă puteai să apară tot felul de lighioane imaginate sau nu: lupul sau ariciul, șoarecele sau vrăjitoarea, zmeul sau uliul, diavolul sau fantoma. Fîntîna, care era adîncă, adîncă, comunica, pe atunci, cu „subpămîntul”, iar sub pămînt era o lume greu de stăpînit, ostilă. De

fapt, gîndind azi, la acea vreme totul era ostil în societatea din jur, în lumea mea. Eram în anul 1958, la 13 ani de la încheierea războiului mondial, la 10 ani de la ofensiva ideologiei comuniste care bruscase toate valorile consacrate din sufletul omului, în perioada în care ai mei erau deposedați de toate bunurile și obligați să intre în „colectiva agricolă”. Tata se întorsese rînit din război, de pe frontul din Rusia, mama mai născuse alți patru copii înainte și după război, cu toții trecuseră prin marea secetă din 1947 urmată de o foamete cumplită ...! De unde fericire, atunci? Fericirea era supraviețuirea. Și chiar dacă ar fi fost împărțită fericirea pe cartelă, ai mei nu ar fi avut parte de prea multă fiindcă nici nu mai știau ce înseamnă să fie fericți, după atîta zbcium al istoriei. Cred că nașterea mea, pe acel fond de nefericire și panică, a fost unul dintre puținele divertismente pe care și le-au permis părinții mei. Vreau să cred că s-au bucurat.

„Meseria de a scrie nu mai este o forță pentru scriitor, e mai mult o vulnerabilitate”

- Ca scriitor iată-te în grupul select al seniorilor care ajung la borna 60 a vieții. În bibliografia ta găsim poezie, proză (scurtă și roman), critică, eseu, publicistică... Ba, ești și editor și făuritor de reviste. Pare o zbatere continuă viața ta de scriitor. Cauți continuu sau găsești de-a dreptul, pur și simplu? Cum faci naveta între aceste genuri? Scrii zilnic în mai multe genuri sau săptămînal sau lunar?

- Le fac pe toate neatent la vreo regulă, scriu pentru că e singurul lucru în care mai cred. Realitatea imediată e dezamăgitoare, amorfă, fără orizont. Arta rămîne singurul orizont pentru lumea noastră, o spun cu experiența mea de o (jumătate de) viață. Din păcate, lumea noastră lunecă spre un soi de analfabetism funcțional, în care cea mai antrenantă lectură este cea a etichetelor de la supermarket, iar cea mai culturală activitate este conectarea la facebook, navigarea pe internet, într-un fel de derivă generală. Pe o mare reală, în furtună, individul ar intra în panică dacă ar pluti în derivă, s-ar agăța și de un pai, să se salveze. Pe marea virtuală „navigarea” este a spiritului, a sufletului, deriva acestora nu pare să îngrijoreze pe cineva. Deși, și aici există pericolul înecului ...! În aceste condiții, „meseria de a scrie” nu mai este o forță pentru scriitor, e mai mult o vulnerabilitate. Mai mult, sunt un demodat, mai cred în talent, în inspirație, în „starea de lectură” permanentă.

- Din cât te-am citit eu, n-ai amestecat genurile literare, ai despărțit apele, cum se spune, după cum n-ai amestecat literatura cu slujbele tale. Și totuși, în preajma acestei vîrste ai fost pus pe liber de autoritățile locale. O dată te-au făcut cetățean de onoare, apoi te-au trimis în șomaj. Cum se explică?

- Păi, nu se explică ...! E un gest de ticăloșie locală, inițiată de „indivizi politici” care nu au altceva decît „culoarea ideologică” a intereselor lor. Iar ticăloșia a fost pusă în practică, definitivată, de o gașcă de „autornici” locali. Punct. „Autornicii” în discuție sunt membri ai uniunii scriitorilor, confrăți cică. Am văzut, astfel, pe viu, după „execuția” mea, monstrul invidiei ridicat pe două labe, amenințător și apoi monstrul lipsei de umanitate lovind cu sete, rînjind, în semenul căzut.

- Din cîte am văzut în spațiul public, mediatic, ai intrunit un front formidabil de simpatie la demiterea ta abuzivă, mișească, cu petiții naționale, comunicate de presă, interpelări în Parlament, cu chemare la ieșire în stradă a cititorilor chiar, la Piatra Neamț etc. Ce s-a întîmplat cu Biblioteca din Piatra Neamț, acolo unde tu ai adus în trei ani peste o sută de scriitori români importanți, cu lansări, recitaluri de poezie, conferințe, unde ai repus Cartea și Autorul la loc de cinste, așa cum ar trebui să fie toate Bibliotecile din România?

- Am să îți răspund cu o povestioară, pe care o reiau din jurnalul meu. Spuneam acolo, cam așa: Am văzut, recent, un film realizat undeva în Asia, în zona Indoneziei. Cadru: un templu izolat, în care oficiau preoții călători, care se opreau, rămîneau o vreme, după care închideau ușa și își căutau de drum. Templul izolat semăna izbitor cu schiturile noastre, lipseau icoanele. Acolo întîlneai reprezentări ale unor zeități locale, trona Budha, sub formă de statuie din piatră colorată cred. În timpul cînd cei trei preoți aflați în trecere au oficiat „liturghia”, un amestec de invocații și meditație, un grup de maimuțe s-a apropiat și a început să spioneze. La fiecare gest mai brusc al preoților, maimuțele se ascundeau în frunzișul bogat din preajmă. Era un amestec de curiozitate obraznică în atitudinea lor, se aruncau spre intrarea în templu, de pe lianele pe care „circulau”, după care se retrăgeau intimidat. La un moment dat cei trei preoți își adună lucrurile, puține și pleacă, închizînd ușa templului. Probabil că ar fi trebuit să securizeze ușa, să o lege în vreun fel. Nu au făcut-o. Mai mult, lasă la intrare, ca ofrandă, ceva fructe, câteva bucăți de turtă de orez. Făcea parte din scenariul filmului, nu? În urma lor maimuțele încep să se apropie de templu, extrem de precaute. Întîi înfulecă fructele și bucățile de turtă. Cîteva dintre ele scuipe turtă de orez, nu le era pe plac. Apoi încep asaltul asupra templului. Dificultatea e pînă reușesc să deschidă ușa, să apese clanța. Reușesc. Intră în templu. Întîi, una. Se oprește la ușă, ezită, inspectează. Apoi intră a doua care o împinge înăuntru pe prima, cu oarecare brutalitate. Apoi intră alte cîteva, se cațără pe masa din mijlocul templului. În jumătate de oră templul e luat în posesie, devastat. Maimuțele sunt peste tot, au descoperit un obiect de cult, ceva ce seamănă cu un glob pămîntesc și îl rostogolesc de zor. Cîteva s-au luat la bătaie în toată regula, după ce s-au hîrjonit. Una a descoperit un fel de covor, făcut sul, într-un colț, îl desfac și începe să deșire firele. Mai apar cîteva, să o ajute. De ce îmi amintesc aceste imagini? Filmul acesta seamănă izbitor cu ceea ce vîd că se întîmplă, acum, la Bibliotecă. Am ținut o vreme deoparte pe cîteva simulanți literari, care asistau de pe margine la ceea ce se „oficia” în Bibliotecă. Veneau, pîndeau, nu îndrăzneau să dea buzna. După ce am plecat din Bibliotecă, o vreme au stat pe margine. Mai intrau, dădeau vite un ochi, se repliau rapid. Se legănau pe lianele de la intrare, se împingeau unul pe altul spre un „înăuntru”. Le era frică, erau încă intimidat. Apoi au văzut că nu li se întîmplă nimic dacă intră, au prins curaj. S-au zbrîncit unul pe altul înăuntru. Ideologicul vremii era de partea lor. Au intrat. În turmă fiind, au prins curaj. Și au pus stăpînire. Îi vîd acum agățați de lustre, cocoțați pe geamuri, aruncă unul în celălalt cu cărți, se zbenguie, chițcăie, chirăie. Sunt în lumea lor. Imită ceea ce au văzut că se întîmplă înainte în templu. Se urcă pe mese, pe